

Posudek na diplomovou práci Davida EMLERA
**Přijetí knihy Roberta Paxtona *La France de Vichy* francouzským tiskem a francouzskou
historickou komunitou**
(Vedoucí práce: PhDr. Michel Perottino, PhD.)

Na diplomové práci Davida Emlera je potřeba na prvním místě ocenit její originalitu v rámci katedry západoevropských studií. Autor odvážně zvolil historiografické téma a poctivě shromáždil a zpracoval téměř kompletní korpus pramenů k dané problematice (tj. recenzí ve francouzštině a angličtině na Paxtonovu knihu). Emlerova práce má tři části. V celkem rozsáhlém úvodu diplomant nejprve zasazuje knihu do kontextu Paxtonova díla, do kontextu zpracování tematiky Vichy ve francouzském (a stručně i německém) prostředí a do kontextu 70. let ve Francii z pohledu „vyrovnávání se s minulostí“, označovaných od publikování Roussoova Vichy syndromu jako fáze „*miroir brisé*“ – rozbitého zrcadla. D. Emler následně korektně shrnuje Paxtonovy hlavní teze o kolaboraci jako francouzské iniciativě, o podobném průběhu diskriminační politiky režimu ve Vichy vůči židům, o masové podpoře Pétainova Vichy francouzskou populací, její zanedbatelně malé angažovanosti v odboji a konečně o kontinuitě režimu *Etat français* se Třetí republikou. Závěrečné kritice použité literatury (kde bohužel chybí aspoň pokus o obecnější úvahu nad dominantním typem zdroje, se kterým autor pracuje – tj. nad recenzí) předchází představní konceptů „paměti“ (*mémoire*) a „historie“ (*histoire*).

Tato dvojice je v současné (nejen) francouzské historiografii velmi módní záležitostí. Nebezpečí v práci s tak nadužívanými pojmy jako „paměť“ (či podobně třeba v oboru evropských studií „identita“) spočívá v tom, že pokud nezvolíme přesnou definici, v aplikaci těchto konceptů často dochází k nemístnému zplošťování a „paměti“ apod. se využívá jen jako smyslu zbavených vycpávek, které místo zkvalitnění poznání přinášejí více mlhy a nejasností. K otázce paměti/paměti existuje několik klasických prací, o kterých D. Emler ví (zmiňuje M. Halbwachse a pak především P. Noru), poskytujících vratkou, ale použitelnou definiční základnu. D. Emler se bohužel této základny v druhé, zásadní části své studie důsledně nedrží. Přestože v úvodu dlouze cituje Noru a jeho definici paměti jako „pouta prožívaného ve věčné přítomnosti“ (s. 15), ve zbytku jeho práce čtenář pozoruje, že tato definice není aplikována a koncept paměti je zúžen na pamětníky a problematiku jejich svědectví konfrontovaných se skutečnostmi z písemných pramenů. Zvolit si jako centrální problematiku reflexi statutu výpovědi svědků ve zpracování soudobých dějin by nebylo vůbec chybné (naopak v kontextu stále častějšího využívání *oral history* je to naprosto legitimní), kdyby to ovšem autor na začátku explicitně oznámil a stále se neoháněl s „paměti“ či

„paměťmi“, jejichž pojetí se neshoduje s norovskou definicí, ke které se autor v úvodu (implicitně) hlásí. Nekoherenci v Emlerově užívání „paměti“ dokládá třeba jeho alternování „paměti“ žijících svědků s abstraktnějšími „paměťmi“ skupin (gaullistická/komunistická paměť). Nejvýznamnějším přehmatem je pak dosti absurdní hodnocení „kvality paměti“; autor hovoří o paměti „selektivní“ (s. 54), „falešné“ (s. 54) či „nevyvinuté“ (s. 57). Konstatovat, že cílem historika je (komunistickou, gaullistickou, odbojářskou atd.) „paměť“ „vykořenit“ (s. 54), rozuměj nahradit ji „správným“, tj. historikovým vyprávěním, bere samotnému konceptu paměti jakoukoli analytickou hodnotu.

Tento zmatek by byl odpustitelný, zvláště v souvislosti s tak nejasným pojmem, jakým paměť je, a navíc v autorově prvním pokusu o vědeckou práci. Závažnější problém předkládané studie spočívá v metodice uchopení tématu, nebo přesněji v nedostatku tohoto uchopení. Práce působí nedokončeně, jde v podstatě o sérii výpisků z recenzí seřazených podle kategorií různého řádu (místo publikování, politická orientace recenzenta, případně jeho profese či náboženské vyznání). Volba této kategorizace není dostatečně zdůvodněna, nejednou je dosti problematičtější a do chaosu rozhodně nevnáší řád. Proč není třeba Stanley Hoffmann zařazen mezi historiky, proč je admirál Auphan zmiňován na několika místech, k čemu je „křesťanská“ či „židovská“ rubrika (bylo by zajímavé zjistit, nakolik je pro recenzenty, zahrnuté do těchto kategorií, jejich vyznání významnou charakteristikou a naopak, kolik je mezi recenzenty, Emlerem zařazených do jiných přihrádek, křesťanů/židů a jak se jejich vyznání (ne)projevuje na hodnocení Paxtonovy knihy)? Ještě rušivější než nepřilíživě promyšlená klasifikace recenzí je ovšem již zmiňovaný výpiskovitý přístup. Každá recenze je převyprávěna, a protože jde o recenzi na stále tutéž knihu, objevují se pořád dokola stejné motivy (autorem shrnuté již na začátku v kapitole 1.3). Opakovat kolovrátkovitě Paxtonovy teze má jistě pedagogický význam (zvláště, když je autor tolik oceňuje, z celé práce opravdu číší jeho obdiv k Paxtonovi a pohrdání jeho kritiky – viz jeho opakovaná ujištění, že pozdější studie Paxtonovi „daly za pravdu“ např. s. 64, používání ironických komentářů k argumentaci kritiků – s. 64, nedostatek stejně kritického pohledu na velmi podivné Paxtonovo zdůvodnění jeho selektivního výběru studijní literatury – s. 76, pozn. 119), ale nevelkou analytickou hodnotu. V těchto resumé recenzí navíc mnohdy absentuje důkladné představení jejich autorů. To chybí u A. Fabre-Luce, J.-F. Kahna, D. Jameta, P. van Alteny, N. Brima, J.-F. Merleho, R. Martelliho, J. Charlese, R. Berga, F. Alquiera, M. Denise, J. Ozoufa, J. Bourdionvé, R. Massipa – čili u naprosté většiny analyzovaných autorů. Větší pečlivost v tomto ohledu by jistě umožnila diplomantovi prohloubit reflexi (v kvalitní analýze literární i odborné produkce nezbytnou) nad tím, proč konkrétní osoby píšou to, co píšou.

Celkově jde tedy o polotovar, který v sobě jistě ukrývá potenciálně zajímavou a přínosnou studii, ale nejdůležitější krok – překonat stádium hromadění poznatků a pokusit se o kritické uchopení tématu – má David Emler ještě před sebou. Nelze také nezmínit četné formální nedostatky, které předkládané práci ubírají na kráse. Co se gramatiky týče, má autor problémy především s interpunkcí (s. 30, 31, 33, 42, 46, 48, 54, 56, 62, 66, 87), s přechodníky (s. 50), se stylisticky dosti akrobatickými konstrukcemi (např. „vetkl mu do úst citaci“ – s. 47 a jinde) a s nesprávnými vazbami (např. na s. 57 „Pierre Bloch reaguje ve svém článku kromě Paxtonovy *La France de Vichy...*“ apod.) . Přesnosti textu jsou na škodu neobratné či přímo chybné překlady (s. 33 substantivum „*déporté*“ významově neodpovídá vazbě „deportovaný mezi lety“, s. 49 „*commission d'armistice*“ není „mírová komise“ atd.). Zvláštní jazykovou korekturu by rozhodně zasloužilo francouzské resumé.

Z dalších drobností by mě zajímalo, jestli autor pečlivě kontroloval, zda recenze na Paxtonovu knihu nevyšla v dalších francouzských odborných periodikách (především *Revue d'histoire moderne et contemporaine*). Z čeho na s. 81 vyvozuje „medievistické zaměření“ revue *Annales*? Nestálo by ve studii o Paxtonově knize zabývat se podrobněji „pádnou reklamou“, která předcházela jejímu vydání a kterou autor zmiňuje na s. 71?

Přes všechny uvedené nedostatky je nutné ocenit autorovu odvalu pustit se do originálního tématu a podle výsledků obhajoby doporučuji hodnotit práci jako *velmi dobrou*.

V Praze 18. června 2007

PhDr. Ondřej Matějka

Poznankový aparát je dostatečný a literatura je správně použita.

Práce plně splňuje požadavky kladené na diplomovou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Navrhuji ohodnocení výborně s pochvalou.

V Praze dne 18.6.2007

Michal Peroutko, Ph.D.

